

ДАЙДЖЕСТ НОВИН

ПОДАТКИ | ТЦ | ОБЛІК | ПРАВО

15.05.2023

ВАЖЛИВІ ЗМІНИ ЗАКОНОДАВСТВА	3
Воєнний стан триватиме далі	3
Затримка відповіді на запит податкової: новий штраф	3
ПДВ	3
Копійчана розбіжність та право на податковий кредит	3
Отримання авансу від нерезидента: який курс НБУ брати	3
ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ	4
Чи можна замінити відпустку грошовою компенсацією	4
ІНШЕ	4
Незавершені розрахунки з рф та рб: НБУ може зробити виняток	4
ДУМКА ЕКСПЕРТІВ	5
Пеня за «старі» ТЦ-уточнення	5
Врахування збитку з податку на прибуток великими платниками податку	5
Визнання критично важливим підприємства для цілей бронювання	6
СУДОВА ПРАКТИКА	7
Пеня за невідшкодування ПДВ: позиція ВС	7
КОНТАКТИ	9

ВАЖЛИВІ ЗМІНИ ЗАКОНОДАВСТВА

Воєнний стан триватиме далі

Верховна Рада затвердила Укази Президента України щодо продовження воєнного стану та загальної мобілізації ще на три місяці. Другого травня були прийняті відповідні законопроекти [№9259](#) та [№9260](#).

Затримка відповіді на запит податкової: новий штраф

[Закон №2970](#) окрім змін пов'язаних з обміном фінансовою інформацією також передбачив новий штраф для всіх платників податків.

Так, ст.121 ПКУ було доповнено п.121.2:

«Ненадання відповіді на запит, неподання або подання не в повному обсязі платником податків, фінансовим агентом або іншою особою документів чи іншої інформації на запит контролюючого органу, надісланий відповідно до підстав, передбачених підпунктами 6-8 підпункту 73.3.1 пункту 73.3 статті 73 Кодексу,

тягне за собою накладення штрафу у 5 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, за кожний такий факт.

Неподання або подання не в повному обсязі платником податків документів чи іншої інформації на запит контролюючого органу в інших випадках, передбачених статтею 73 Кодексу,

тягне за собою накладення штрафу в розмірі однієї мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, за кожний такий факт.

Сплата таких фінансових санкцій (штрафів) не звільняє особу від обов'язку подання інформації».

Тобто відсутність відповіді на запит податкової, який непов'язаний з обміном фінансовою інформацією, або ж надання неповного пакету документів може загрожувати штрафом 1 МЗП (на сьогодні 6700 грн).

ПДВ

Копійчана розбіжність та право на податковий кредит

ДПС в ІПК від 03.05.2023р. №1112/ІПК/99-00-21-03-02-06 зазначає, що якщо розбіжність на 0,01 грн між вартістю товарів (устаткування та комплектуючих) з урахуванням ПДВ у ПН та сумою попередньої оплати (авансу), зазначеною у платіжному дорученні, **виникла за рахунок арифметичних заокруглень**, то така розбіжність **не може бути єдиною підставою для невизнання податкового кредиту**. При цьому інші правила, визначені ПКУ для формування податкового кредиту, мають бути дотримані.

Зауважимо, що таку лояльну позицію податкові органи займають досить давно.

Отримання авансу від нерезидента: який курс НБУ брати

Податківці у консультації з [категорії 101.07 ЗІР](#) надали відповідь на питання за яким валютним (обмінним) курсом НБУ визначається база оподаткування ПДВ при отриманні попередньої (авансової) оплати в іноземній валюті за надані нерезиденту послуги на митній території України.

Відповідно до нормативних документів офіційний курс гривні до іноземних валют та облікова ціна банківських металів, зазначені в підпунктах 1 та 3 п. 5 розд. II Положення №148, починають діяти наступного робочого дня після дня встановлення та/або розрахунку.

Офіційний курс гривні до іноземних валют та облікова ціна банківських металів, установлений/розрахована:

- на останній робочий день тижня або на передсвятковий день, діють протягом наступних вихідних або святкових днів;
- в останній робочий день тижня або в передсвятковий день, починають діяти в перший робочий день наступного тижня або в перший післясвятковий робочий день.

Виходячи з наведеного, при отриманні попередньої (авансової) оплати в іноземній валюті за надані нерезиденту послуги на митній території України платник ПДВ на дату зарахування коштів на поточний рахунок визначає податкове зобов'язання з ПДВ за офіційним курсом гривні до іноземних валют, **який діє на дату визначення таких податкових зобов'язань**, тобто який встановлено НБУ у попередній робочий день.

ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ

Чи можна замінити відпустку грошовою компенсацією

Північно-Східне міжрегіональне управління Державної служби з питань праці [заперечує](#) таку можливість (але є певні винятки). Цей висновок впливає з вимог ч.2 ст.24 Закону про відпустки. Так, право на відпустки забезпечується **забороною заміни відпустки грошовою компенсацією**, крім випадків, передбачених ст.24.

Згідно вимог ч.1 ст.24 Закону про відпустки грошова компенсація за всі не використані дні щорічної відпустки, а також додаткової відпустки працівникам, які мають дітей або повнолітню дитину – особу з інвалідністю з дитинства підгрупи А I групи виплачується у разі звільнення працівника.

Втім, ч.4 ст.24 Закону про відпустки передбачено, що за бажанням працівника частина щорічної відпустки замінюється грошовою компенсацією. При цьому тривалість наданої працівникові щорічної та додаткових відпусток **не повинна бути менше ніж 24 календарних дні**.

ІНШЕ

Незавершені розрахунки з рф та рб: НБУ може зробити виняток

Кабмін розпорядженням від 02.05.2023р. №406-р вніс зміни до Переліку товарів та (або) галузей економіки, для яких НБУ має право встановлювати винятки та (або) особливості запровадження заходу захисту.

Додали товари, роботи і послуги, за якими проведені та **не завершені до 24 лютого 2022р.** операції (крім операцій, за якими граничні строки розрахунків настали до 24 лютого 2022р.) з експорту та (або) імпорту товарів за зовнішньоекономічними договорами (контрактами), укладеними українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності з іноземними суб'єктами господарської діяльності з

місцезнаходженням у російській федерації або республіці білорусь, які створені та діють відповідно до законодавства зазначених країн (перебіг граничних строків розрахунків за такими операціями тимчасово припиняється з 24 лютого 2022 р. на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування).

Далі Нацбанк на підставі норм Закону про валюту має право встановити виняток для таких ситуацій у своїх постановах. Зацікавленим компаніям радимо моніторити це питання.

ДУМКА ЕКСПЕРТІВ

Пеня за «старі» ТЦ-уточнення

Останнім часом наші клієнти почали отримувати листи від ДПС щодо уточнення сум пені при проведенні самостійного коригування за ст.39 ПКУ.

При цьому мова йде про подання уточнюючої декларації за 2017 рік до 1 жовтня 2018 року. Податковий орган наполягає на тому, що не дивлячись на звільнення від штрафу за п.50.1 ПКУ пеня за ст.129 ПКУ у такому випадку має нараховуватися.

Ми таку позицію вважаємо неправомірною, оскільки граничний строк сплати податку на прибуток у разі самостійного коригування є як раз 1 жовтня року, що настає за звітним. Відповідно, якщо компанія здійснила оплату та уточнила податок на прибуток до 1 жовтня 2018 року, то порушення відсутні.

Зауважимо також, що впродовж років податківці також не наполягали на нарахуванні пені у своїх роз'ясненнях.

Примітно також те, що у своїх листах податковий орган просить здійснити самостійне нарахування пені у декларації. Рекомендуємо не слідувати цим настановам, адже уточнення сум штрафних санкції та пені у подальшому буде неможливим.

P.S. Такі листи ДПС не є запитами по своїй суті, а отже відповідати на них необов'язково. Проте, якщо ваша компанія отримала подібний та хоче надати аргументовану відповідь, ми можемо підготувати проект відповіді.

Врахування збитку з податку на прибуток великими платниками податку

Нагадуємо, що відповідно до пп.140.4.4 ПКУ великі платники податків мають право зменшувати фінансовий результат до оподаткування податкового (звітного) періоду (прибуток, збиток або нульове значення) не більше ніж на 50 відсотків непогашеної суми від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років.

Великим платником податків є юридична особа або постійне представництво нерезидента на території України, що відповідає критеріям, встановленим пп.14.1.24 ПКУ та включена до Реєстру великих платників податків на відповідний рік.

Реєстр великих платників податків на 2023 рік затверджено наказом ДПС від 21.10.2022 №781.

Відповідно до п.64.7 ПКУ після включення платника податків до Реєстру ВПП та отримання повідомлення про таке включення платник податків зобов'язаний стати на облік за основним місцем обліку в територіальному органі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, який здійснює

супроводження великих платників податків, з початку податкового періоду (календарного року), на який сформовано Реєстр.

Проте на практиці трапляються випадки, коли платник податків продовжує обліковуватись у попередньому (звичайному) податковому органі.

Звертаємо Вашу увагу на те, що на необхідність застосування спеціальних правил врахування від'ємного значення податку на прибуток впливає не факт обліку ВПП в податковому органі, який здійснює супроводження ВПП, а факт включення до відповідного реєстру ВПП.

Тобто, навіть якщо Ви не перебуваєте на обліку в спеціальному контролюючому органі, але включені до Реєстру ВПП на відповідний рік, то в такому році Ви повинні застосовувати спеціальні правила врахування від'ємного значення, які встановлені для ВПП.

Визнання критично важливим підприємства для цілей бронювання

Держава, намагаючись збалансувати потреби в мобілізації і працюючій економіці, запровадила двоетапну процедуру бронювання (Постанова від 27 січня 2023 р. №76):

- **перший етап:** визнання підприємства критично важливим;
- **другий етап:** подання критично важливим підприємством списків працівників для бронювання (не більше 50% від штатних військовозобов'язаних працівників).

Пропонуємо зосередитися на першому етапі, оскільки без його проходження другий є неможливим.

На першому етапі підприємству необхідно визначитися з органом, до якого звертатися, з наступних варіантів:

- або до центрального органу виконавчої влади (як правило Міністерства), до сфери/галузі управління якого належить підприємство (наприклад, для підприємств медичної сфери – МОЗ, енергетичної сфери – Міненергетики і т.д.);
- або до обласної, Київської, Севастопольської міської держадміністрації;
- або до міських військових /військово-цивільних адміністрацій (у разі їх утворення) на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Багато підприємств вважають, що звернення до «місцевих» органів, наприклад міських військових адміністрацій є більш ефективним, оскільки центральні органи влади через надмірну завантаженість можуть довго розглядати звернення.

На прикладі досвіду роботи з Мінекономіки можемо стверджувати, що це далеко не завжди справедливе твердження. Все залежить від того наскільки якісно організована робота у відповідному державному органі.

Мінекономіки, принаймні, усі ті рази, коли фахівці KEYNAS GROUP супроводжували звернення про визнання підприємства критично важливим, демонструвало високу оперативність та якісний діалог.

Ще один аспект вартий особливої уваги на першому етапі бронювання – це критерії, за якими підприємство визнається критично важливим.

Всього КМУ визначив сім критеріїв.

Трьом з них підприємство в обов'язковому порядку повинно відповідати. Найпростіші критерії з точки зору їх сприйняття/оцінки - це розмір сплачених податків; валютної виручки та **середньої заробітної плати по регіону**, відсутність заборгованості з ЄСВ.

Інші – більш складніші і розкриваються через додаткові списки, критерії, переліки, зміст яких залежить від конкретного органу, що їх затверджує. До таких складніших критеріїв належить такий критерій КМУ як «підприємство має важливе значення для галузі національної економіки чи задоволення потреб територіальної громади»

Як зрозуміло з процитованого формулювання, без додаткових підкритеріїв/ознак чи пояснень, не можна визначити, що свідчить про це «важливе значення».

Мінекономіки для підприємств своєї сфери/галузі затвердило ознаки (в нормативному акті вони називаються також «критерії», але для простоти розмежування назвемо їх «ознаками») важливого значення підприємства. При цьому, підприємство має відповідати тільки одній із ознак, щоб вважатися таким, що має «важливе значення».

В цьому контексті цікавим є те, що серед ознак Мінекономіки дещо дублюється такий критерій КМУ як «середня заробітна плата», правда, Мінекономіки пропонує множити її на коефіцієнт 1,5 та порівнювати з заробітною платою по Україні.

Висновок: якщо середня заробітна плата підприємства є високою, але наприклад, сплачених податків чи валютної виручки не вистачає, щоб відповідати відповідним критеріям КМУ, можливим є наступний сценарій – звернутися до Мінекономіки про визнання підприємства критично важливим на підставі таких 3 критеріїв КМУ:

- середня зарплата підприємства більша за середню по регіону;
- відсутність заборгованості з ЄСВ;
- підприємство має важливе значення для галузі національної економіки чи задоволення потреб територіальної громади, що підтверджується відповідністю підприємства такій ознаці, встановленій Мінекономіки як «середня заробітна плата підприємства більша ніж середня по країні помноження на коефіцієнт 1,5».

На останок вимушені зазначити, що процедура бронювання, як і вказані вище критерії, вписані неідеально, з багатьма пробілами, що змушує при зверненні та поданні списків на бронювання якісь речі виводити з логіки, щось дізнаватися з усних комунікацій, а окремі речі – з власного досвіду.

Тому, в подальшому справедливим є очікування неодноразових змін та уточнень нормативних актів, які регулюють питання бронювання.

СУДОВА ПРАКТИКА

Пеня за невідшкодування ПДВ: позиція ВС

Теорія: якщо держава своєчасно не відшкодовує ПДВ, то такі суми вважаються заборгованістю бюджету, на яку відповідно до п.200.23 ПКУ нараховується пеня в розмірі 120% ставки НБУ до моменту фактичного відшкодування (включно).

Як це працювало на практиці: якщо сама сума бюджетного відшкодування не оспорювалася, а просто мали місце затримки в її поверненні платникові податків, то є стабільна судова практика на користь платника податків.

Які проблеми виникали:

1. Не було чітко зрозуміло, яку ставку НБУ застосовувати. Податкова вважала, що ставка береться на перший день порушення і є незмінною протягом всього строку прострочення.

Верховний Суд у [постанові від 25.04.2023р.](#) зробив чіткий правовий висновок: *«конкретний розмір облікової ставки Національного банку України застосовується для розрахунку пені виключно протягом дії такої ставки, при зміні розміру облікової ставки в період нарахування пені, обрахунок останньої має проводитись з урахуванням відповідних змін».*

2. Дискусії щодо строку звернення до суду. Податковий орган практично в кожному спорі порушував питання пропуску строку звернення до суду, вважаючи, що строк (який би він не був: 6 місяців чи 1095 днів) має розраховуватися з першого дня виникнення прострочення (і щодо основної суми, і щодо пені).

Верховний Суд у [постанові від 26.01.2023р.](#) зробив важливий висновок:

«мова йде про заборгованість бюджету перед особою і не існує жодної норми права, за якою така поверталася б у власність держави після спливу будь-якого строку» та «Триваюче право повинно бути захищено, а триваюче порушення - припинено, тобто протиправна бездіяльність суб`єкта владних повноважень може бути оскаржена до суду в будь-який час за весь період, протягом якого вона триває».

На жаль, фінальна крапка в питаннях строків звернення до суду і по бюджетному відшкодуванню, і по пені не поставлена, оскільки практика самого Верховного Суду залишається суперечливою в цьому аспекті.

Нюанси військового стану: п.200.23 передбачає, що пеня не застосовується, якщо заборгованість зумовлена виникненням форс-мажорних обставин у зв'язку із введенням воєнного, надзвичайного стану. Втім, дана норма не означає автоматичне звільнення держави від пені на час воєнного стану. В кожній ситуації необхідно детально аналізувати, що є причиною заборгованості з відшкодування ПДВ і чим це підтверджується.

Таким чином, якщо у платника податків є заборгованість бюджету з відшкодування ПДВ варто не тільки оцінити шанси поборотися в судовому порядку за такі суми, а й розглянути доцільність стягнення пені з затримку повернення бюджетного відшкодування.

З власного досвіду KEYNAS GROUP може запевнити, що механізм стягнення пені є дієвим і ефективним. Втім, як завжди необхідно досліджувати всі деталі ситуації та зважувати всі аспекти для прийняття правильного рішення.

КОНТАКТИ

Департамент клієнтського сервісу

tetiana.potapenko@keynas.com

+38 (067) 468 36 20

mariia.khomenko@keynas.com

+38 (067) 464 35 95

Департамент консалтингу

sergii.kucherenko@keynas.com

Юридичний департамент

maksim.zhukov@keynas.com

04119 Україна, м. Київ,
вул. Білоруська, буд. 36А, оф. 204

+38 (067) 523 89 00

info@keynas.com

www.keynas.com

www.tagalliances.com